

A hazai mikro- és kisvállalati kör kétharmadának előnyös a KIVA és a KATA, a KATÁZÓK esetében akár a bevétel 90%-a zsebben marad

Századvég Gazdaságkutató Zrt.

Az Európai Bizottság becslése szerint hazánkban 24 százalék az árnyékgazdaság mérete, vagyis lényegesen nagyobb a 16 százalékos uniós átlagnál. Az árnyékgazdaság felszámolásának és a foglalkoztatás bővülésének legfőbb akadálya a magas adóteher, ezen belül is elsősorban a bérre rakódó terhek mértéke. 2010-ig a gazdaságpolitika kizárólag a külföldi befektetőkben látta a reményt a foglalkoztatás bővítésére. A külföldi vállalkozások szerepe továbbra is fontos, de a 2013. január 1-jével bevezetésre került két új adónem a sokáig hanyagolt hazai mikro- és kisvállalati kör számára kínál a korábbinál sokkal kedvezőbb foglalkoztatást és beruházást ösztönző feltételeket. A Századvég Gazdaságkutató számításai szerint az érintett kör 60-70 százalékának alakulhat kedvezőbben az adóterhelése a KIVÁRA és a KATÁRA történő áttéréssel.

Mint ahogyan azt a későbbiekben részletesen bemutatjuk és megindokoljuk, álláspontunk szerint ahhoz, hogy a KIVÁRA jogosult adózók nagyobb hányada válassza ezt az adónemet, az áttérés részletszabályainak átgondolására is szükség lehet. Elsősorban a korábban vásárolt eszközökre vonatkozó amortizáció érvényesíthetőségét, az osztalékfizetési kötelezettséget, a korábban elhatárolt veszteségek érvényesítésének lehetőségét, és a fejlesztési tartalékra vonatkozó szabályokat célszerű felülvizsgálni, hogy ezáltal az áttérés alternatíva költségét minimálisra csökkenthesse a jogalkotó. Szükségesnek tartjuk a kommunikáció folytatását, és ezzel összefüggésben esettanulmányok kidolgozását az átállással kapcsolatban. Célravezetőnek tartjuk az általunk KIVÁRA jogosultnak minősített ágazatok tipikus vállalataira egy-egy, vagy akár több példát felvonultatni. Az érintett vállalkozások így közvetlenül a jogalkotótól tájékozódhatnak a KIVA előnyeiről. Javasoljuk az átállás határidejének meghosszabbítását. Szükségesnek és kiemelten fontosnak tartjuk a könyvelők megnyerését, akár anyagi ösztönzők révén.

A KATA önmagában sikertörténetnek számít. A jelenleg érvényben lévő szabályok változatlansága mellett is beválthatja a hozzá fűzött reményeket.

KIVA

Kiknek lehet jó a KIVA?

Minden olyan kisvállalkozás (társasági formától függetlenül kivéve az Nyrt-t), amely maximum 25 főt foglalkoztat és árbevétele nem haladja meg az 500 millió forintot, jogosult a KIVÁRA való áttérésre. A hazai kis- és középvállalkozások 80 százaléka ebbe a körbe tartozik. A KIVA **kifejezetten a bővülni kívánó cégeknek lett kitalálva, azoknak, akik beruházni szeretnének és a foglalkoztatotti létszámot szeretnék emelni, valamint a nyereségüket szinte teljes egészében visszaforgatják a cég növekedésébe.** A növekedést az a szabály is segíti, hogy bár maximum 25 fővel lehet belépni a KIVÁBA, a létszám 50 főig bővíthető. **A kényszervállalkozóknak is segít a KIVA, bár esetükben a KATA egyszerűbb alternatívaként merül fel, amennyiben költségeik nem jelentősek.**

A Századvég által mélyinterjú keretében megkérdezett könyvelők látják a jogalkotó növekedést pártoló és a versenyképesség növelésére irányuló célját, el is ismerik annak pozitív társadalmi hatását, ugyanakkor **elmondták azokat a szakmai problémákat is, amelyek sokakat visszatartanak a váltástól. Ezek a problémák többségében orvosolhatók, így a KIVA vonzóvá tehető a kisvállalkozások széles köre számára. Ezen problémák állhatnak annak a hátterében,** hogy a Századvég által elvégzett reprezentatív felmérés során a megkérdezett KIVÁRA jogosult ügyféllel rendelkező könyvelőknek csupán 21,7 százaléknál találtunk KIVÁRA áttért ügyfeleket. A felmérés alapján az egyelőre alacsony átlépési arányban a régi és az új adózás összehasonlításával kapcsolatos bizonytalanságok játsszák a legnagyobb szerepet, 66,7 százalékos súllyal.

A KIVA előnyei és a KIVÁVAL kapcsolatos bizonytalanságok

(1) Kiknek éri meg igazán a KIVA? Ehhez először tudnunk kell, hogy mit nyújt valójában. Alapvetően két nagy előnye van. Az első, hogy **a cégek a munkaerőköltségükön 12,5 százalékpontot takaríthatnak meg** a KIVÁBA történő átlépéssel. A bruttó bér után fizetendő 27%-os szociális hozzájárulást és a 1.5%-os szakképzési hozzájárulást váltja ki a 16%-os adó. A Századvég által megkérdezett könyvelők kiemelik ugyanakkor, hogy a **korábbi járulékkedvezmények megmaradtak**, így a 28,5 százaléknál több cég eddig is kevesebbet adózott, és ezért a bérköltségen nem tudnak jelentős összeget megtakarítani. Továbbá a KIVA nyújtotta előnyökkel párhuzamosan nem vehetők igénybe a Munkahelyvédelmi akcióterv egyéb kedvezményei.

(2) A KIVA második előnye a kedvezőbb adózás mellett az egyszerűsítés. A pénzforgalmi szemléletű adóalap-meghatározás abban jelent előnyt az adózó számára, hogy az adót akkor kell megfizetni, amikor a szükséges pénzösszeg már ténylegesen rendelkezésre áll (azaz a bevételek késése az adófizetési kötelezettséget is késlelteti). A kisvállalkozási adózásra áttérő cégek **a beruházásaikra kifizetett összeget a pénzforgalmi szemlélet alapján azonnal levonhatják az adóalapjukból**, azaz egy összegben költségként számolhatják el. A likviditási problémákkal küzdő vállalkozások számára jelentős könnyítés, hogy az adóalap meghatározása pusztán a ténylegesen befolyt bevételek alapján és a ténylegesen kifizetett számlák alapján történik. **Hátrány a társasági adózással szemben, hogy a 10%-os társasági adókulcs a KIVA esetében – igaz más adóalappal – de 16%-ra módosul.** Ezért aztán számolgatni kell, hogy mennyit nyer a vállalkozás a bérköltség csökkenésén és adott esetben mennyit veszít a „nyereség” után fizetett adótöbbleten. A megkérdezett könyvelők többsége találkozott a **kalkulátorral, használta is, és úgy vélik, hogy nagyon leegyszerűsíti** a számításokat, így valótlan eredményeket ad. Csak a megkérdezett könyvelők harmada találta hasznosnak a kalkulátort. További előnye a KIVÁNAK, hogy az iparűzési adó kiszámítása egyszerűsödik és ezen is sokat nyerhet a vállalkozás, ugyanis az iparűzési adó alapját úgy is meg lehet majd határozni, hogy az a kisvállalkozási adó alapjának 20%-kal növelt összege legyen. Ezen döntését nem kell előre jelentenie a KIVÁZÓNAK a székhely szerint illetékes helyi önkormányzat felé, hanem választását majd az éves adóbevallásában kell szerepeltetnie.

(3) Több, nagy eszközállománnyal rendelkező vállalkozást eltántorít az átállástól, hogy a belépéskor a korábban beruházott, de még nem leírt eszközállományra a leírás lehetőségét elveszíti, ami adóemelésként is értelmezhető.

(4) Az előzővel összefüggő és az áttéréshez kapcsolódó teher, hogy a korábbi években felhalmozódó eredménytartaléka után a következő három évben meg kell fizetni az osztalékot.

(5) Szintén áttéréshez kapcsolódó teher, hogy a KIVA előtt keletkezett korábbi évekről elhatárolt veszteségének érvényesítése szintén nem lehetséges ezen időszak alatt.

(6) Azok a vállalkozások, akik eddig a társasági adófizetési kötelezettségük halasztásával éltek a fejlesztési tartalék-képzés által biztosítottak alapján, szintén mérlegelniük kellett az áttéréssel kapcsolatosan, mert a korábbi évekre

vonatkozó kedvezmények érvényesítésére a KIVA nem ad lehetőséget, így ezen beruházásokat nem tudja az adózó a KIVA alapjából levonni.

A 3., 4., 5. és 6. pont okozta alternatíva költségek jelentősen megdrágíthatják a KIVÁBA történő áttérést és sokakat eltántoríthatnak az új kisvállalkozói adónem választásától.

(7) Általános vélemény, hogy nagyon **bonyolult** a törvény. A vállalkozók, de a könyvelők egy része sem érti. Továbbá a KATÁVAL szemben (ami jelentősen egyszerűsítette az adminisztrációt) **nagyon sok adminisztrációval jár, nem egyszerűsít**. Megemlítik, hogy **túl sok a korrekció**. Több könyvelő az adórendszerben látható sok éves **bizonytalanságot** is megjelölte.

Hozzá kell tennünk, hogy a korrekciókra elsősorban a vállalkozások érdekében és a trükközéssel szembeni védelem érdekében van szükség. A KIVA törvény meghatározza az adóalapot korrigáló növelő és csökkentő tételeket. Általánosan figyelembe véve a vállalkozásba kívülről bevont pénzeszközök csökkentik az adóalapot (pl. hitelfelvétel, tőkeemelés, osztalék megszerzése stb.), míg növelik a vállalkozáson kívülre helyezett pénzeszközök (pl. hitel visszafizetése, hitel nyújtása, tőkeleszállítás stb.). Ez alapján biztosított, hogy a vállalkozásba visszaforgatott nyereség nem képez adóalapot az új adónem alkalmazásában. Ez a korrekció inkább a KIVA javára írható, mintsem a terhére.

A törvény bonyolultságát cáfolja az is, hogy az új adónem tartalma nagyon sok esetben épül az eddig jól bevált társasági adó szempontjaira, pl. részletezi azokat a költségeket, ráfordításokat, amelyeket a vállalkozások költségként nem számolhatnak el (Tao. tv. 3. számú melléklete). Bár bonyolultnak ítélik meg a választ adók a KIVA törvényben megfogalmazott korrekciós tételeket, ehhez képest a társasági adó összesen 47 olyan korrekciós tételt tartalmaz, amely növelő és csökkentő hatással van a vállalkozó eredményére. Emellett a társasági adó még rendelkezik 2007 óta a jövedelem-minimum számításának szabályairól is. Ezen jogértelmezési kötelezettség eddig a könyvelőknek mégsem okozott problémát.

Különböző számítások alapján kiderült, hogy a könyvelők jelentős része, 52,7 százaléka nem javasolta ügyfeleinek a KIVÁRA való áttérést, pedig jogosultak lettek volna rá, igaz, arra nem tér ki a kutatás, hogy meg is érte-e volna nekik az átállás.

Sokan azért nem merték vállalni a KIVÁT, mert **féltek az évközi változtatásoktól**. Sokan azt tanácsolták az ügyfeleknek, hogy várjanak egy

évet, és talán jövőre próbálják meg az átlépők tapasztalatai alapján. Ez utóbbi állítást a kvantitatív felmérések is visszaigazolják. Továbbá a legtöbben úgy gondolják, hogy szakmailag nem volt eléggé megalapozott a KIVA (ezt az álláspontjukat megerősítve érzik a decemberi módosítás alapján is). Mindezekkel összefüggésben **kevésnek érezték az átállásra adott időt.** Általánosságban pedig a rendkívül bonyolult és gyakran változó adó és költség elszámolási szabályok miatt leterheltnek érzik magukat a könyvelők.

Hogyan tehető vonzóbbá a KIVA?

Az előző rész összefoglalásaként azt mondhatjuk, hogy néhány szabály megváltoztatásával a KIVA lényegesen vonzóbbá tehető. Melyek ezek?

1. Javasoljuk, hogy a KIVÁRA való áttéréskor a korábbi évek beruházásai esetében érvényesíthető legyen a hagyományos értékcsökkenés, vagy a belépéskor egy összegben leírható legyen a maradványérték. (Ez utóbbi egyfajta visszamenőleges, részleges KIVÁT jelentene.)
2. Javasoljuk, hogy ahogyan a fejlesztési tartalékot, úgy az eredménytartalékot is továbbvihesse a KIVÁT választó cég és ne kelljen az átállás kapcsán megfizetnie az osztalékot. Az áttérő vállalkozásoknak először (a jogutód nélküli megszűnés szabályai szerint) megszűnő társasági adóbevallást kell beadniuk, így például az előző években bent tartott eredménytartalékot osztalékként kell kezelni, amelyre az osztalékadó kötelezettséget 3 évre elosztva kell egyenlő részletekben teljesíteni. Ez jelentős többletteleher a KIVÁRA átálló cégeknek.
3. Javasoljuk, hogy a korábbi évek kedvezményei a KIVÁBA történő átlépés első évében még igénybe vehetők legyenek.
4. Jelentős problémának tűnik, hogy a könyvelők, akik javasolhatják az átállást, nem motiváltak. Bonyolultnak tartják a törvényt, úgy vélik túl sok adminisztrációval jár, úgy érzik, nem lettek megkérdezve, bizonytalannak érzik a jogalkotói környezetet és előkészítetlennek a KIVÁT, amit alátámasztva éreznek azáltal, hogy az utolsó pillanatban is módosítani kellett a törvényen. **Javasoljuk, hogy a KIVÁRA áttérést lebonyolító könyvelők kapjanak az államtól egy bizonyos összeget az átállással kapcsolatos teendőik finanszírozására, amelyet aztán a KIVÁS cég a KIVÁN realizált nyereség többletéből legyen köteles megtéríteni év végén az állam felé.** Ugyanakkor ha az év végi állapot szerint a társasági adózás alapján kedvezőbb lenne a KIVÁS cég adózása, úgy a könyvelő legyen köteles visszafizetni az adminisztrációért kapott összeget. Így elkerülhető, hogy a könyvelők olyan cégeket is KIVÁRA ösztönözzenek, akiknek nem éri meg, de motiválhatók arra, hogy a KIVÁT ajánlják. Bizonyos fokig a könyvelők álláspontja is érthető. Ne felejtsük el, hogy a

könyvelői munkában is egyre jobban megtapasztalható a körbetartozás jelensége, ami miatt sok könyvelő dönt úgy, hogy nem vesz már plusz terhet magára, inkább marad a „bevált” adónemek mellett és ezt tanácsolja ügyfelének.

5. Javasoljuk a KIVÁBA történő áttérés határidejének meghosszabbítását. A könyvelők többsége azt is felvetette, hogy lehetővé kellene tenni az éven belüli be- és kilépést is.
6. A legkevésbé reális és legnagyobb horderejű változtatás a KIVA-kulcs 10%-ra történő mérséklése lenne, amely így megegyezne a társasági adó kulcsával, és amellyel kettő célt lehetne elérni.
 - a. Egyértelművé válna a Munkahelyvédelmi akciótervvel és a korábbi bérkompenzációval szemben érvényesíthető bérköltség előny.
 - b. A 16%-os KIVA-kulcs és a 10%-os társasági adókulcs közötti különbségből fakadó számolgotást szükségtelenné tenné, így egyszerűsödne az összehasonlítás.

Természetesen a KIVA-kulcs 10%-ra mérséklésének a költségvetési hatásai nem hagyhatók figyelmen kívül, azt elemezni szükséges. Ráadásul a KIVA esetében más az adóalap, két eltérő összetételű adócsomag verseng egymással.

A módosított KIVA nagy siker lehet

Összegyűjtöttük azokat az iparágakat, amelyek cégei számára érdemes lehet áttérni a KIVÁRA. Ilyen például a jelentős hozzáadott értéket termelő **szoftverfejlesztő** iparág. Ezen túlmenően a 2010-es társasági adóbevallás adatai alapján a következő szektorokban lehet előnyös az áttérés: **a humán-egészségügyi, szociális ellátás; oktatás; szakmai, tudományos, műszaki tevékenység; művészet; szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás; építőipar; információ, kommunikáció; feldolgozó ipar; kereskedelem, gépjármű javítás és a szolgáltatások általában.** Egy másik megközelítésben azok a **kényszervállalkozók számítanak fontos szegmensnek, akik számára a KATÁRA való áttérés nem előnyös.** Esetükben általában magas költségszintről és alacsony nyereségről beszélhetünk. Nekik kifejezetten a **bérköltségben megjelenő tehercsökkenés miatt érheti meg a KIVA.** Való igaz ugyanakkor, hogy a gazdaság kifehérítésére még így sem alkalmas a KIVA, ugyanis a munkaerőköltségen történő megtakarítás nem versenyképes a feketén kifizetett bérekkel. **A gazdaság kifehérítésére a KATA kínál hathatós megoldást.**

A reprezentatív felmérésben megkérdezett könyvelők általánosságban nem a kommunikáció elégtelenségét látták a legfőbb problémának, így kommunikációs

alternatívákat sem igazán emeltek ki. Az alanyok nagy része hiányolta az előzetes szakmai konzultációt.

Hasonló tendencia mutatkozik a végfogyasztókat illetően is, a KIVÁRA jogosult ügyfelekkel rendelkező könyvelőknek a 84,5 százalékától érdeklődtek az ügyfelek és csupán 14 százalékuktól nem érdeklődött senki az új adónemekről. Harmaduk véleményét (36,4%) minden ügyfél kikérte.

Összességében tehát elmondhatjuk, hogy nem a kommunikációval volt a probléma, eljutott az információ a végfelhasználókhoz, csak mivel a könyvelőknek plusz munkával jár az átállás, valamint a szabályozás állandó változásában rejlő kockázat miatt nem partnerek, nem érdekeltek a cégeknél már alkalmazott adózási forma megváltoztatásában.

Álláspontunk szerint ahhoz, hogy a KIVÁRA jogosult adózók nagyobb hányada válassza ezt az adónemet az áttérés részletszabályainak átgondolására lehet szükség. Elsősorban a korábban vásárolt eszközökre vonatkozó amortizáció érvényesíthetőségét, az osztalékfizetési kötelezettséget, a korábban elhatárolt veszteségek érvényesítésének lehetőségét, és a fejlesztési tartalékra vonatkozó szabályokat célszerű felülvizsgálni, hogy ezáltal az áttérés alternatíva költségét minimálisra csökkenthesse a jogalkotó. Szükségesnek tartjuk a kommunikáció folytatását, és ezzel összefüggésben esettanulmányok, jogesetek kidolgozását az átállással kapcsolatban. Célravezetőnek tartjuk az általunk KIVÁRA jogosultnak minősített ágazatok tipikus vállalataira egy-egy, vagy akár több példát felvonultatni. Az érintett vállalkozások így közvetlenül a jogalkotótól tájékozódhatnak a KIVA előnyeiről. Javasoljuk az átállás határidejének meghosszabbítását, még úgy is, hogy ebben az esetben a vállalkozásoknál a társasági adóbevallás önellenőrzése válna szükségessé, amely tényleges adminisztrációs terhet jelentene. Szükségesnek és kiemelten fontosnak tartjuk a könyvelők megnyerését, akár anyagi ösztönzők révén. Célszerűnek tartunk 2013 őszétől a KIVÁRA való áttérésről egy intenzívebb kampányt bevezetni, a fent említett elemeket is tartalmazó, szélesebb körű kommunikációval.

KATA

A KIVA mellett 2013-ban bevezetett másik új adónem a kisadózók tételes adója, azaz a KATA, melyet az egyéni vállalkozók, EVÁ-sok, egyéni cégek és kifejezetten csak magánszemély taggal rendelkező Bt-k, Kkt-k választhatnak.

A KATA lehetővé teszi, hogy a cég a társasági adó, valamint a nem munkaviszonyban foglalkoztatott kisadózónak minősülő foglalkoztatottak után fizetendő szja, eho, szociális hozzájárulási adó és szakképzési hozzájárulás helyett a főállású kisadózónak minősülő személy után havi 50.000 forint, a főállásúnak nem minősülő kisadózó személy után havi 25.000 forint adót fizessen. **A KATA óriási lehetőség azoknak, akik egyéni vállalkozók, nem tudnak és nem is akarnak vállalatként működni, bérszámfejtési osztállyal és könyvvizsgálóval. Egy fodrász, cipész, varrónő, tanár, adótanácsadó, természetgyógyász vagy éppen egy aukciós portálon rendszeresen értékesítő személy termelni és szolgáltatni akar, és csak felesleges tehernek érzi az adminisztrációt. Őket segíti ez az adónem azzal, hogy nem kell a költségeiket vezetni, és egy összegben letudhatják az adó- és járulékterhüket. Ezáltal könnyen és egyszerűen biztosítottá válnak, a gazdaság fehéredik és a foglalkoztatás növekszik.**

Egészen pontosan a tételes kisadózást választó vállalkozásnak nem kell kettős könyvvitelt vezetnie, hanem elég csak a bevételeiről nyilvántartást vezetni, illetve az áfa bevalláshoz és bérszámfejtéshez szükséges analitikákat vezetni. Évi 6 millió forintos bevétel alatt a KATÁZÓ alanyi áfa mentes, a 6 millió forint feletti bevételrész után az áfán túl 40%-os adót kell fizetnie. Azoknak is megéri a KATA, akiknek a főállásuk mellett van valamilyen alacsony költségigényű mellékes tevékenységük például tanítanak, korrepetálnak, továbbképzéseket tartanak, könyvelnek stb.

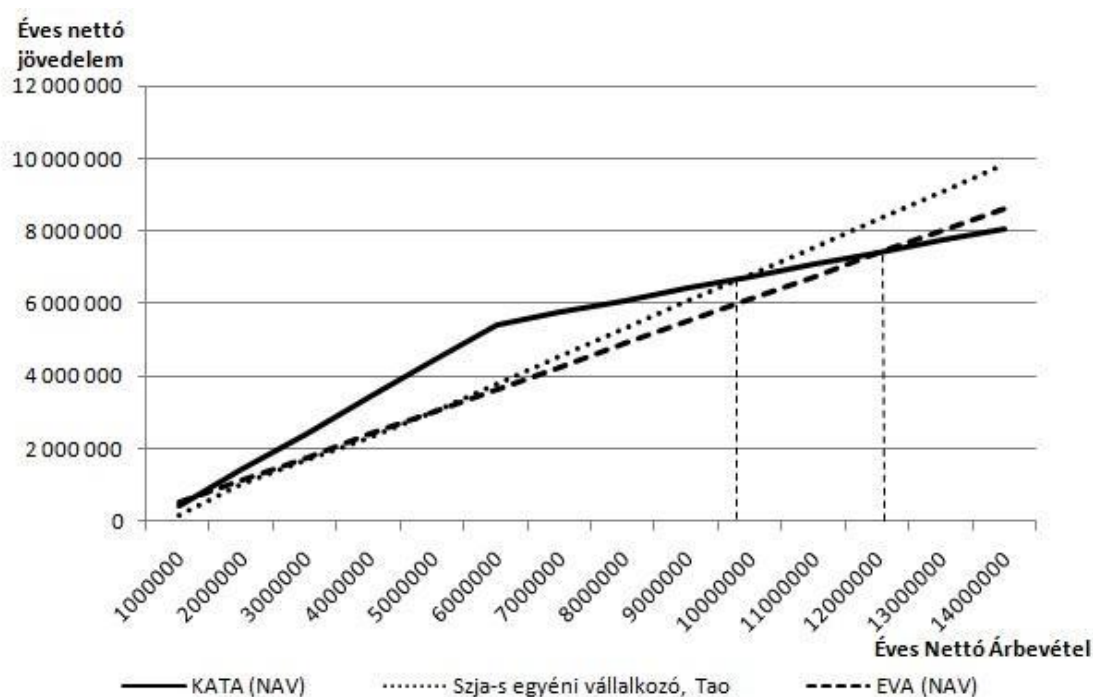
Az új adónem a kis, egyéni vállalkozók adó és adminisztrációs terheinek csökkentését célozza, ezért nem teszi lehetővé, hogy valaki főállású KATÁZÓKÉNT egy másik cégben elkerülje a járulékfizetést. Sőt, a KATÁBAN részt vevő kisadózónak bizonyítania kell tudni, hogy a tételes kisadózói jogviszony nem rejtett munkaviszonyt takar. De ami egyfelől rossz a trükközésre berendezkedőknek, az jó a társadalom többségének.

A KATA már most beváltotta a hozzá fűzött reményeket, hiszen 2013 első hónapjáig több mint 50 ezren választották ezt az adózási módot. Becslésünk

szerint az adónemmel kapcsolatos tapasztalatok megismerése után egyre többen élnek majd a KATA adta lehetőségekkel.

A kormány honlapján elérhető adó kalkulátor, és a NAV honlapján megtalálható adószámítási példák alapján megvizsgáltuk egy olyan kisadózó egyéni vállalkozó lehetőségeit, aki nem foglalkoztat alkalmazottat, meglehetősen alacsony, 10%-os árbevétel arányos költséghányaddal bír, kedvezményeket nem vehet igénybe, vállalkozásából minimálbér közeli, havi 108 ezer forintot "vesz ki" (NAV példa szerint), azaz ez után fizeti a járulékokat. A helyi iparűzési adótól a példánkban eltekintettünk.

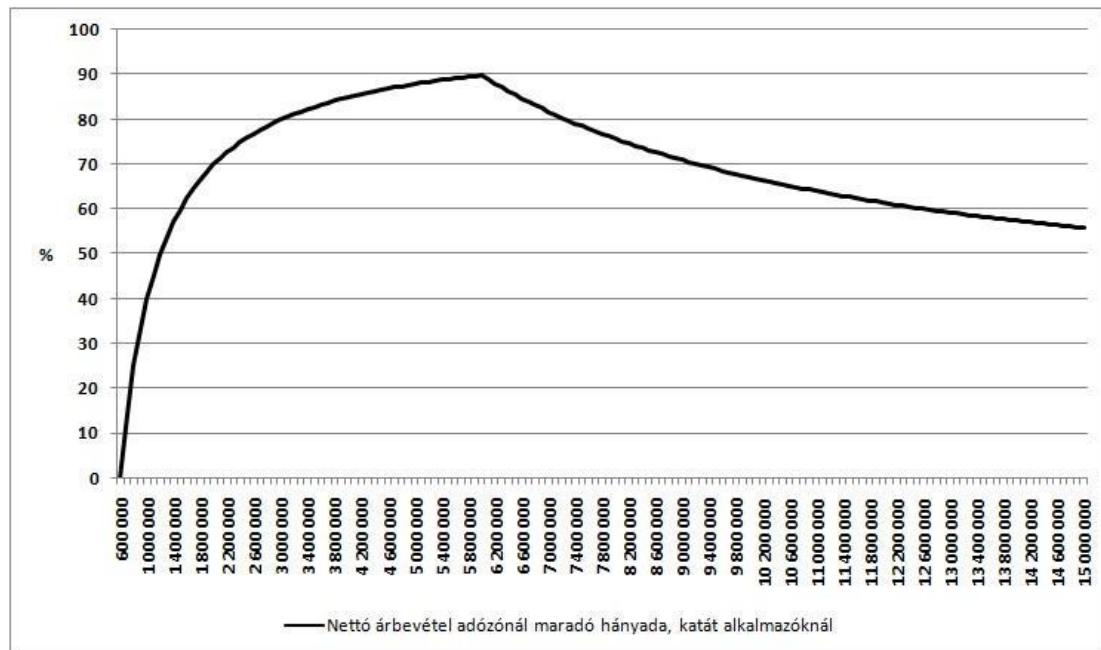
Az alábbi ábra szemlélteti (1.ábra), hogy egy ilyen vállalkozó az egyes adónemek választása esetén, adott árbevétel mellett mekkora nettó nyereséggel számolhat. A kalkulátorok számításai alapján nagyjából 2 millió és 9,3 millió forint közötti árbevétel esetén a KATA a legkedvezőbb választható adónem. 9,3 millió forinttól már a Tao és Szja is kedvezőbb feltételeket kínál, 12 millió forint felett pedig már az EVA is.

1. Ábra: Éves nettó jövedelem a különböző adónemek esetén

Az átalány adózóknak érdemes mérlegelniük, hogy miképpen változik nyugdíjjogosultságuk a KATÁRA való áttérés kapcsán, ugyanis a KATA esetében a biztosítási jogosultságot havi 81.300 forint alapján számolják. Ábránkból jól látható ugyanakkor, hogy a KATA kimondottan megéri az alacsony költségű kisvállalkozóknak. Az ő esetükben 2 millió és 9 millió forint közötti árbevétel

esetén a bevétel több mint 70%-a tisztán zsebben marad, 6 millió forintos árbevételnél pedig a 90%-a. A KATÁNÁL a költségek nem csökkentik az adóalapot, ezért számításunkkor nem vettünk figyelembe költséget. A felmerülő költségeit a nettó jövedelméből kell finanszíroznia a vállalkozónak.

2. Ábra: Mennyi marad a KATÁZÓNÁL?